

in ponovno svetujemo: Dajte ljudstvu dobrih knjig! Poževite delovanje knjižnic v vsakem društvu!

Hribovski fajmoštri . . .

Zdaj trenutno ne bo kmalu volitev, zdaj ne bode treba vabiti celo duhovščino, da bi kandidirala na radijski listi, zadaj se je moral mesar Janez Pucelj tako postaviti, da je začel zmerjati naše župnike, da so to »hribovski fajmoštri«. Kadar že kdo ne ve, kaj bi odgovarjal, pa začne zmerjati. Odgovor bo dobil g. Pucelj od gg. župnikov v tem, da bodo še bolj odločno zastavili svoje delo za popolno izločitev radijskecev in z njimi zvezanih demokratov iz svojih župnij. Ako pa naši duhovniki dandanes morajo živeti v največji skromnosti tudi glede obleke, pa kljub temu vstrajajo na župnijah, ne zaslužijo zmerjanja, ampak še večjega spoštovanja!

Veslarski hlapci . . .

Pa zato, ker smo v vladi in omogočamo, da čim več pravic prehaja od države na oblasti — kjer odločajo samo Slovenci — smo veslarski hlapci. Pa zato, ker zahtevamo in smo predložili zakon o izjednačenju davkov tudi za Srbe — smo veslarski hlapci! Zato, ker smo čuvarji reda v Vojvodini nad madžarskimi občinami, ker smo zato, da v Srbski Liki, kjer pašuje Pribičević, plačajo kazni oni, ki so na drugega posestvu les sekali, smo — veslarski hlapci! Poznamo pa druge, ki so bili in so še čisto drugačni hlapci, ki podpirajo protislovensko politiko, ko stavljajo o-vire naši slovenski politiki.

Fantje, korajža in pogum velja!

Nič ni slišati v »Slovenskem Gospodarju«, da bi se oglasil kak fant od fare in fante podregal iz spanja, da bi si naročili »Slovenskega Gospodarja«, ali pa vsaj »Naš dom«. Saj zdaj so dolge noči in se menda vsak lahko naspi, kateri namreč po noči okrog ne kolovratiti. — Torej, fantje, takoj pero v roke in si naročite »Naš dom«, ko boste prebrali te-le vrstice, da se nam dekleta ne bodo posmehovala, da ima »Naš dom« tako malo fantov naročnikov. Torej, fantje, na plan z naročnino za »Naš dom«, tako, kakor zvečer, ko na enem koncu vasi eden zakriči, na drugem koncu se jih pa kar sto oglasi. Ali ne bi moglo biti pri naročnini za »Naš dom« ravno tako? Eden fant od fare se je že oglasil, torej od drugod se naj jih oglasi sto, da, celo tisoč in »Naš dom« ne bo samo za pobožna dekleta, kakor to nekateri pravijo, ampak bo res fantovski dom. Saj v njem najdeš mnogo gospodarskega, da se že sedaj lahko naučiš, ko si še mlad in se ti ne bo treba šele takrat učiti, ko boš že sam svoj gospodar. Če hočeš izvedeti kaj gospodarskega in karkoli drugega, piši v »Naš dom« in on ti bo gotovo ustregel, saj si lahko skrit, če te je sram biti odkrit, kakor sem jaz zdaj, morda boš v bodoče z menoj vred odkrit. — Fantje! V »Našem domu« boste našli vse, kar vam srce le poželi: povesti za razvedrilo, pesmi, gospodarske reči, nekaj zgodovinskega, zdravstvo, za smeh, pa tudi pod lipó se bomo med seboj pogovorili in na koncu koncev polno košaro zanj in ugank, ko se v njih reševanje poglubiš, vse slabe misli iz glave zgubiš. Če imaš pa brihtno glavo in uganke pogodiš, pa še lahko nagrado dobiš. Fantje, korajža in pogum velja! — Fant od fare.

Kje je pri nas pomanjkanje kruha?

Stalna beda v mariborski oblasti se brezdvomno nahaja v krajih viničarskih središč, to je predvsem v obmejnih točkah Slovenskih gor, v okoliših ormoških in ljuto-

merskih gor, prištevši del Medjimurja in posebno pa še Haloze. Letos se še a beda stopnjuje in bode dosegla višek kot že dolgo ne. Vzrok so temu slaba letina in pa za viničarje obstoječi gospodarski sistem, kateri viničarju ne nudi življenske možnosti pri njegovi poklicni službi. Tako gredo viničarski moški, posebno iz Haloze, ormoškega in ljutomerskega okraja, pri mlatvi v Medjimurje, na Mursko polje in druge kraje, da zaslužijo zrno, da se tako čez zimski in pomladni čas njihove družine branijo vsaj najhujšega pomanjkanja. Letos se je mlatitev slabo obnesla, in je bil zaslužek mlatičev povprečno za 80% manjši kakor po navadi. Slaba krušna letina in pa napredek poljedelske tehnike, parni stroj, je skoraj že popolnoma izpodrinil zaslužek ubogemu viničarskemu mlatiču in mu odvzel tako zadnji grižljaj kruha, kot se je to letos zgodilo posebno v Medjimurju. Posledice tega se že v velikem obsegu čutijo in tako je že mnogo viničarjev spravilo sedaj zadnji pridelek ali zaslužek zrna v mlin. Kmalu bodo pa sledili tudi oni viničarji, kateri stoje gospodarsko nekoliko boljše od prednjih in tako bodo že v prvih mesecih prihodnjega leta še malokateri gleščali skorjico koruznega kruha v svoji hiši. K bedi, ki se napoveduje, še bode pristopila običajna brezposelnost viničarjev v zimskem času in s tem bode ta stan potisnjen v najbednejši položaj izmed vseh drugih naših stanov. Ravno isto bode tudi z našim kočarjem in malim posestnikom v teh krajih. Ako ni imel prodati sadja ali vina, ali pa le malenkost, se enako nahaja danes brez sredstev in brez upanja na rešitev. Vsled pomanjkanja živeža se bodo rodile k temu še številne bolezni, zaostalost in hiranje otrok, ki je s tem združeno. Marsikateri malček bode legel v prezgodnji grob, samo največ iz vzroka, ker mu starša nista nudila, oziroma nista mogla nuditi telesnemu razvoju primerne hrane. Z eno besedo: ako ne pride pomoč, se bode pred pričetkom pomladi nahajalo tisoče in tisoče delavskih družin navedenih krajev v strašni gospodarski in socialni bedi, katera ne bode imela kvarnih posledic samo na teh, ki bodo primorani to prenašati, ampak bode segla globoko tudi v celokupno naše gospodarstvo. — Poročila prihajajo, da se je za odpravo pasivnih krajev razdelilo nad 7 milijonov dinarjev, da od te svote pride na mariborsko oblast 200.000 dinarjev, kakor tudi, da je vladna večina sklenila kupiti 1600 vagonov žita po čim nižji ceni. Pozdravljamo take in nujne ukrepe, pozivamo pa merodajne činitelje, kateri bodo poklicani k razdelitvi teh podpor, bodisi v denarju ali zrnju, da se ne pozabi na viničarje, bajtarje in male posestnike naših gor in navedenih in najbolj na kruhu bednih krajev.

Peter Rozman, oblastni poslanec.

Državna politika.

V NAŠI DRŽAVI.

Gospodarsko delo vlade. Sedanja vlada je odločena, da z obema rokama dvigne našo razdirto gospodarsko politiko. Zato se vrše pogajanja z različnimi državami, Anglijo, Nemčijo ter Belgijo, s katerimi hoče vlada urediti trgovsko razmerje. Pogodbe, ki jih je pripravila, so dobre, tudi opozicija ne more prav ugovarjati. Za nas pa bo najbolj važna trgovska pogodba z Avstrijo, ki pa se hoče zabarikadirati proti uvozu iz Jugoslavije. Naši zastopniki so se postavili popolnoma na pravilno stališče: Ali dogovor po naši volji in potrebah, ali pa nič! Zdaj je Avstrija v skrbi, ker je veliko uvažala v Jugoslavijo. Upamo, da se tudi ta zadeva uredi tako, da bomo lahko svoje blago, živino, vino, žito itd. izvažali v Avstrijo.

Vsesplošno varčevanje. V naši državni upravi se je v nekaterih ozihih naravnost skopuško odiral, se ni niti za državi izročeno blago plačevalo, zneske, ki jih je bila dolžan vrniti, sploh ni bilo mogoče dobiti od države. A to ni bilo pravo varčevanje, ker se je na drugi strani milijone razmetavalo. Sedanja vlada hoče tudi v tem oziru napraviti

red. Izvoljen je poseben odbor, ki bo vse pregledal, kje se lahko varčuje, da se tako omejijo državni izdatki. Iz tega vidimo, da sedanja vlada, v kateri je SLS, resno dela tudi doma, da ozdravi težke gospodarske razmere.

Slepomišenje. Opozicija ne ve, kaj bi storila, da bi strmoglavila vlado. Intrigira na vseh koncih in krajih, posebno v vrstah demokratov in radikalov, kjer je poiskala na eni strani Davidoviča, med radikali Trifunoviča, oziroma Ninčiča. Ninčiča jezi, da on kot zunanji minister ni izpeljal tega, kar je zdaj Marinkovič, namreč pogodbo s Francijo. Vendar je vse to brezuspešno. Opozicija lahko slepe miši igra, saj vlada tudi brez nje in celo proti njeni volji lahko dela. Če bi se pa kdaj karkoli zgodilo, bo sedanja vlada ostala in bo, če ne pojde drugače, izvedla nove volitve, potem pa bo mir!

Vlada za pomoč revnejšim krajem. Naš minister g. dr. Gosar je nakazal oblastnemu odboru v Ljubljani in v Mariboru po 200.000 Din za pomoč najbednejšim po ujmah prizadetim. Oblastni odbor bo skušal to svoto še pomnožiti in najrevnejšim občinam oskrbeti cenejše koruze ali žita.

Socijalna politika, skrb za revne, za invalide, skrb za delavce, se bo postavila popolnoma na novo stališče, da bodo ne le centralni uradi imeli kaj od teh velikih svot, ki se v ta namen plačujejo, ampak res ljudje, za katere se plačujejo. Minister dr. Gosar pripravlja v tem oziru nove zakone.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Rumunski ministrski predsednik Bratianu naglo umrl. V par dneh se je zgodilo: Bratianu je zbolel, je moral biti operiran, je umrl. Bilo je to tako naglo, da se je raznesla po širnem svetu vest, da je zastrupljen. Dejansko je nemogoče zadeti pravo, ker vlada, ki jo vodi sedaj njegov brat, prikriva pravi vzrok smrti. Vest, da Bratianu ne živi več, je razburila vso državo, pa tudi vso južno Evropo. Nekateri sodijo, da je imel vmes roke princ Karl, drugi, da celo Italijani, katerim Bratianu ni bil naklonjen. Ko je princ Karl izvedel za smrt Bratianu, je izginil iz Pariza. Vlada pa je proglasila, da princa tudi zdaj ne pusti v državo. Vse države so tako ali tako izrazile rumunski vladi svoje sožalje, le Italija ne. Zato se še bolj sumi, da ima Mussolini svoje krvave roke vmes. Pa tudi na ta način se mu ne bo posrečilo, kar namerava, da bi Balkan klečal pred Rimom in Mussolinijem.

Hinavska Albanija. Že zadnjič smo opozorili, da je — sladkanje Albanije napram naši državi le gola hinavščina, in prav smo imeli. Istočasno je namreč sklepala pogodbo z Italijo, v kateri sta se obe državi zvezali, kakor da sta ena država, za dobo 20 let. Mussolini je hotel na ta način odgovoriti pogodbi naše države s Francijo. Albaniji pa to ne bo koristilo, Italija pa tudi tem potom ne bo nasitila svoje pohlepnosti. Ko bi odprla usta proti nam, jo zgrabi Francoz za tilnik in bo — pri miru! Vpije pa lahko, če se ji ljubi.

Madžarska hoče kralja Matjaža. Na Madžarskem vodijo še vedno vso politiko madžarski grofje. Kmetje, delavci in obrtniki so tam uboga raja, ki mora glasovati, kakor jim to grof-gospodar zaukaže. Da Madžari še vedno sanjajo o tem, da bodo zopet nekoč še dobili nazaj bivše ogrsko ozemlje, je znano. Zdaj tudi nič več tako ne skrivajo svojih načrtov. Sina zadnjega ogrskega kralja Karla, kraljeviča Otona, nazivljajo že zdaj za svojega kralja Matjaža, ki bo rešil Ogrsko. Pa jo bo, če se ne bo tačas že — postaral, če tudi je danes še otrok!

Češka hoče sedanje meje. Zaradi Madžarov se najbolj pritožujejo Čehi, ker so najbolj prizadeti pri agitaciji Madžarov po celem svetu, da se mora dati njim nazaj vse ozemlje, ki je nekdanje madžarsko. Meddržavne meje so pa določene in te niso od danes do jutri. Zato Čehi z uspehom nastavlajo zapreke madžarski agitaciji.

Trocky je še močen. Mnogi so mislili, da bodo Trockyja, ko so ga izključili iz stranke in mu vzeli politično moč v Leningradu, tudi uničili. Pa ni tako. Njegova moč je še zrastle. Celó vojaštvo, posebno mornarji, so odločno na nje-

— Jaz — se je zamislil. — Slabe slutnje imam . . .
— Toda očka! — se je splašilo dekle.
— Ali ti nisi ustvaril stroja, s katerim lahko po svoji volji reguliraš smrtonosne pline? — To je orožje, strašno orožje, toda ali ni ustvaril tudi bistroumni Mutsuhito Dsain enega, ki je še strašnejši ko tvoj plinski regulator.
Overton je mrko razmišljal.
— Na kaj mislite? — je pogledal potem Brinkleyja.
— Na električnost.
— Dekle je ostrmel.
— Nemogoče — je stresel z glavo Overton.
— Nemogoče ni, — je donela v Brinkleyjevi besedi vera znanstvenika. — Misli na Hertzove valove. Ako se statična električnost užge skozi krog isker, povzroči v ozračju močne električne valove . . . In kdo ve, odkod in kako razvija Mutsuhito Dsain svoje električne valove? Do obupa me skoraj spravlja . . .

Overton je zamahnil.
— Lahko razvija kakršnekoli električne vale, toda kako pride v Sanfrancisko? — se mu je tresel iz grla negotov smeh. — V zračni neskončnosti se zblisne in . . .
— Mislim — ga je prekinil Brinkley — da je Mutsuhito Dsain ustvaril orožje, katerega cev nevidno sem seže. In ta cev je ravno zrak . . . Ali pa je mogoče, da se motim. Toda še sedaj se tresem, ako pomislim na oni strašni glas . . .
— Kak glas? — sta se začudila.
— Ravnokar je Mutsuhito Dsain govoril z menoj . . .
— Kako?
— Ne vem, — je mrmral ves blede.
— Očka! — se je ustrašila Alice. — Ali nimate vročine?
— Ne, — je rekel Brinkley skoraj surovo. — Bolan tudi nisem. In tudi neumen nisem . . .
— Ne razumem — se je čudil Overton. — Kje je radiobrzojav?
— Nimam ga . . .
— Saj ste vendar rekli, da je Mutsuhito Dsain poslal iz Nagasaki radiobrzojav!
— Da, toda ne z Morze-znaki . . .
— Marveč kako?
— Radiogoniometer je bilo v tem slučaju moje uho.

— Gospod? — je strmel Overton. — Ali se vam ne sanja?
— Ne . . . No, povem . . . prej sem stal v laboratoriju in naenkrat se oglasi Mutsuhito Dsain: »Mr. Brinkley, dober dan! Jaz, Mutsuhito Dsain, govorim iz Nagasaki! Kaj ne, razumete vsako besedo? Elektromagnetično govorim! Vaši hčeri se ne morem odpovedati in ako mi je ne date za ženo, jutri zvečer točno ob šestih razrušim predmestje Sanfranciska! Potem bo sledila vsa Amerika. Prosim radiodogovor! Z Bogom!« . . . Ali verujete to?
Z grozo sta poslušala.
— Vidim — se je smejal znanstvenik — da imata vse to za plod domišljije . . . Toda žal vse je žalostna resnica. Mutsuhito Dsainov elektromagnetični glas sem tako slišal, ko da je poleg mene govoril . . . Častna beseda!
Groza ju je obšla.
— Mislimo na napoved slavnega profesorja Ayrtona o električni sozvočnosti . . . — je vzdihnil Brinkley. — Ko n. pr. nekdo na dnu uralskih zlatih rudnikov lahko govori s prijateljem, ki je na rebru Andov ali sredi Tihega oceana . . . No, Mutsuhito Dsain je Ayrtonovo napoved uresničil. Znanost je prinesla že toliko nepričakovanih presenečenj in skrivno moč narave še tako malo poznamo dandanes, da smemo pričakovati še večje stvari . . .
Overton je otrpelo stal.
— Ne bojim se! — je potem trdo dvignil glavo . . .

XV.

— Po greenwich-škem štetju čez pet minut šest . . . — je gledal Brinkley na uro.
— Radoveden sem, — se je smejal cinično asistent.
— Živci so mi strašno napeti. Nekdo močno misli na mene, čutim njegov žarek, saj so človeški možgani radiopostaja . . .
— Jaz sem tudi nemirna — je razmišljala teta Bettsey. — Oblasti bi bili morali javiti Mutsuhito Dsainovo pretnjo.
— Kaj še! — je zamahnil Brinkley. — Kaj more oblast in vsa Amerika zoper Mutsuhito Dsaina, ako je zares mogel uresničiti ono navidezno nemožnost, na kar tudi jaz mislim in česar od svoje strani ne držim za nemožnost . . . Tako strašno orožje ima v rokah, nasproti kateremu so tu-

di rušeci strelji največjih morskih topov le neznamen plamenček žvgalice . . . Tri minute še!
Overton se je igral z Alicino roko.
— Mutsuhito Dsain je umobolen ali svetoven prevratan — je pripomnil razdraženo. — Kaj hoče, ko ga Alice ne ljubi?
— Mutsuhito Dsain je gentleman — je rekla teta Bettsey pomembno.
— Tudi jaz ga imam za korektnega gentlemana — je kimal Brinkley. — In ravno zato se bojim, da uresniči, kar je obljubil . . .
— Korekten gentleman, ko zahteva ljubezen dame, ki ga je naravnost odklonila? — se je razvnel Overton. — Ta mali rumeni vrab!
— Ljubi jo — je prikimala teta Bettsey. — In prava ljubezen tudi gore premakne . . . Potem pa je tudi rumenokožec človek.
— Ljubezen vse premaga — so se raztegnile Alicine ustnice v ironičen smeh. — Dve minuti še!
Brinkley je nemirno pogledal na uro.
— Ko bi le bili le že preko tega — je rekel tiho. — Dve minuti . . . Več presenečenja skriva v sebi ko dvatisočet let . . .
— Čudovito, da en potepuh v takem strahu zna držati ravno nas, ki dovolj dobro poznamo meje znanstvenih možnosti — se je norčaril Overton. — Kdo je ta človek, da obrača proti nam tako smešno orožje terorja? Jaz ga pozovem na odgovornost . . .
— Še ena minuta! — se je smejala Alice. — Toda kaj, če sem udari oni električni bič, ne pa na predmestje?
— Mogoče — je prikimal Brinkley. — En stomillimetrovski odklon na daljavi in . . .
— Fantazmagorija! — si je prižgal Overton cigareto.
Teta Bettsey je karala Alico.
— Ne bodi huda, draga, toda ne spodobi se, da kot mlada dama delaš tako ironične pripombe na takega bistroumneža, kakoršen je Mutsuhito Dsain . . . To v mojem času ni bilo v navadi.
Alice je zarudela.
— Oprostite . . . toda zabavno se mi zdi in se moram smejati temu rumenemu človeku radi te svetpretresujoče ideje . . .

Dalje prihodnjč.